

Gewone spitssnuitdolfijn

Mesoplodon bidens

De gewone spitssnuitdolfijn wordt ongeveer 5 m lang. Volwassen dieren worden gekenmerkt door een zeer lange, smalle snuit. De min of meer driehoekige 'slagtang' zit op ongeveer een derde van de onderkaak, gerekend vanaf de punt (BOSCHMA 1951B, MEAD 1999B, SMEENK ET AL. 1993).

Voedsel

In tegenstelling tot veel andere spitssnuitdolfijnen, lijkt het voedsel van deze soort grotendeels te bestaan uit dichtbij de zeebodem levende vis (MACLEOD ET AL. 2003, OSTROM ET AL. 1993).

Areaal

De gewone spitssnuitdolfijn leeft in de gematigde wateren van de noordelijke Atlantische Oceaan, van Noord-Amerika en Noordwest-Afrika tot IJsland en Noord-Noorwegen; hij komt daarmee noordelijker voor dan de andere Atlantische soorten van dit geslacht. Het is de algemeenste *Mesoplodon* in Noordwest-Europa. Deze soort dwaalt soms af naar ondiepe wateren en is een zeldzame gast in de Noordzee.

Voorkomen in Nederland

Gegevens tot 1946

Er zijn van deze soort geen prehistorische vondsten. Uit de periode voor 1946 zijn vijf gedocumenteerde strandingen bekend, alsmede één minder volledige opgave:

- september 1896: Sint Maartensdijk, Tholen, levend gestrand (♀, ca. 4,5 m). Tijdens de stranding werd een jong van ongeveer 1 m lang geaborteerd. De dieren werden ter plaatse begraven; het grootste deel van het skelet van het volwassen dier werd in 1922 opgegraven, maar van het jong werd niets teruggevonden. Pas toen werd het herkend als 'tweehandige' spitssnuitdolfijn (VAN DEINSE 1923A, 1931, VAN OORT 1926);
 - rond 22 september 1911: Hoek van Holland (geslacht onbekend, ca. 5 m; VAN DEINSE 1931, VAN OORT 1918, WEBER 1912);
 - rond 27 september 1912: Borssele; volgens krantenberichten van 27 en 28 september was hier een grote dolfijn aangespoeld, 4,5 m lang, met 'een zeer spitsen kop'. Dit kan slechts een spitssnuitdolfijn zijn geweest, al kan dit niet meer worden geverifieerd (walvisarchief Naturalis);
 - september 1916: Wassenaarseslag (♂, ca. 4 m; VAN DEINSE 1931);
 - 14 september 1932: Hoedekenskerke, Zuid-Beveland (♀, 4 m; VAN DEINSE 1946A);
 - maart 1946: Kamperland, Noord-Beveland, vondst van skeletdelen van een gewone spitssnuitdolfijn, waaronder de onderkaak met de tanden. Dit dier moet daar in de oorlogsjaren zijn gestrand (VAN DEINSE 1948A).
- Het door Van Deinse (1931) vermelde exemplaar van december 1927 bij Loosduinen bij Den Haag bleek later een spitssnuitdolfijn van Gray te zijn.

Periode 1946-1969

In deze periode kwamen er zes gewone spitssnuitdolfijnen op onze kust, waarvan tweemaal twee dieren tegelijk:

- 16 juli 1947: Texel (twee ♀♀, beide 5,3 m; BOSCHMA 1951B, VAN DEINSE 1948B, 1953A);
- Rond 16 september 1949: Zoutelande, Walcheren (♀, 4,6 m; VAN DEINSE 1951A);
- 10 en 11 juli 1952: tussen Wijk aan Zee en Castricum (twee ♀♀, 3,45 en 4,05 m, levend gestrand; VAN DEINSE 1953A);
- 8 augustus 1957: Veere (geslacht onbekend, ca. 3 m; MIDAVAINÉ 1996).

In december 1951 werden negen grote, bij elkaar horende wervels gevonden bij Ouddorp, Goeree. Deze werden toegeschreven aan de gewone spitssnuitdolfijn, maar dit is niet bevestigd door later onderzoek (VAN DEINSE 1952). De

Vermoedelijke verspreidingsgebied.
Probable range.

Gewone spitssnuitdolfijn.
Foto: Steve Geelhoed.
Sowerby's beaked whale.

wervels waren vrij van traan en dit dier is dus veel eerder op of voor de kust terechtgekomen, mogelijk in de voorafgaande periode.

Periode 1970-1988

In deze periode zijn twee strandingen gedocumenteerd:

- 13 februari 1976: Schiermonnikoog (geslacht onbekend, ca. 5 m; VAN BREE & SMEENK 1978);
- 29 september 1977: Ouddorp, Goeree (♂, 2,6 m; VAN BREE & SMEENK 1978).

Periode 1989-2012

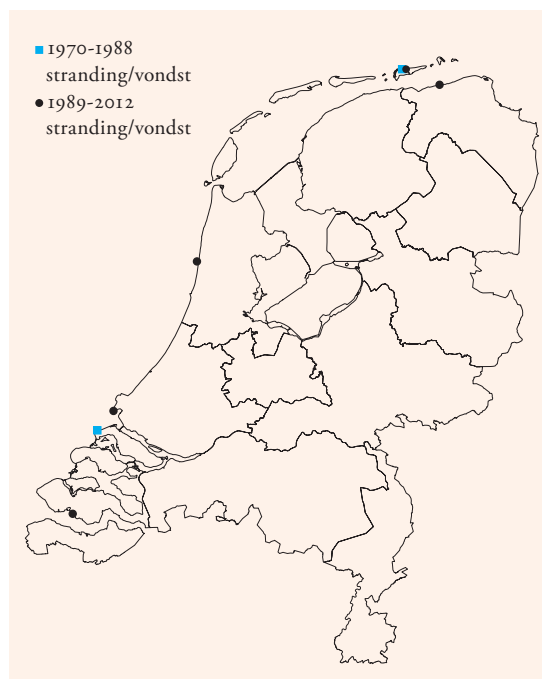
In deze periode zijn er vijf strandingen gemeld:

- 5 augustus 1992: Borssele (♀, 4,15 m; SMEENK 1995, SMEENK ET AL. 1993);
- 1 juli 1996: Linthorst Homanpolder bij Westnienland (in staat van ontbinding, ♂, 3,8 m; SMEENK 1996, 2003, abusievelijk vermeld voor 14 juli);
- 31 augustus 2002: Schiermonnikoog (♀, 3,5 m; CAMPHUYSEN ET AL. 2008);
- 4 oktober 2009: Maasvlakte (geslacht en lengte onbekend, levend gestrand, teruggezet in zee; walvisstrandings.nl);
- 18 juli 2010: Egmond (geslacht en lengte onbekend, levend gestrand, teruggezet in zee; walvisstrandings.nl). Misschien was dit hetzelfde dier dat vier dagen later dood werd gevonden in de monding van de Theems; een dag eerder was daar een levende, grote dolfin gezien.

Afgezien van de levend gestrande dieren, zijn er uit onze wateren geen waarnemingen van gewone spitsnuitdolfijnen bekend.

Na 2012

- 18 juli 2013: Schiermonnikoog (levend gestrand, ♀, 3,7 m, ca. 500 kg; walvisstrandings.nl).

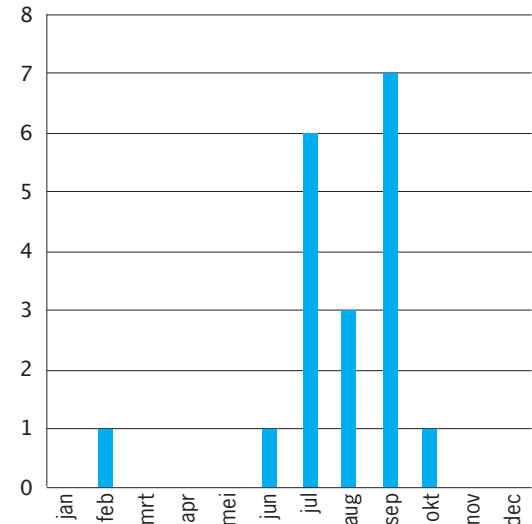

Strandingen van gewone spitsnuitdolfijnen per maand.
Strandings of Sowerby's beaked whales per month.

Strandingen van gewone spitsnuitdolfijnen in 1970-1988 en 1989-2012.
Strandings of Sowerby's beaked whales in 1970-1988 and 1989-2012.

In totaal zijn 19 van de 20 op de Nederlandse kust gestrande exemplaren voldoende gedocumenteerd, waarvan tweemaal twee dieren tegelijk in juli (1947, 1952). Zes dieren strandden levend, van enkele andere is dit waarschijnlijk. Op drie na vielen de strandingen in de maanden juli-september (zie figuur).

Vier van de vijf door De Smet (1974) vermelde strandingen aan de Belgische kust dateren van augustus. Op de Britse Eilanden worden de meeste strandingen geregistreerd in de maanden juli-november (EVANS ET AL. 2008B) en hetzelfde geldt voor Denemarken (KINZE 1995, KINZE ET AL. 1998). Waarschijnlijk is er enige zuidwaartse trek in deze periode. Dit is enigszins vergelijkbaar met de butskop, waarvan de strandingspiek echter iets later valt (augustus-november). Enkele van deze oceanische dieren waren tot ver in de Ooster- en Westerschelde verdwaald en ook dat is vergelijkbaar met de butskop.

Veranderingen en oorzaken

Er lijken geen veranderingen in strandingsfrequentie te zijn.

Bedreigingen en bescherming

Niet van toepassing.

Chris Smeenk & Kees (C.J.) Camphuysen

SUMMARY

*Sowerby's beaked whale *Mesoplodon bidens**

The Sowerby's beaked whale is a rare visitor to the North Sea. Of 20 reported strandings on the Dutch coast, there were six prior to 1946, six between 1946 and 1969, two between 1970 and 1988, and six in the period 1989-2013. At least six of these were live-strandings. On two occasions in July, two animals became stranded simultaneously. Sixteen were found in the months July-September. A few animals had strayed far into the estuaries of the Delta region.